

Warszawa, 14-03-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.511.98.2024.AM

Szanowna Pani

Małgorzata Kidawa-Błońska

Marszałek Senatu RP

Wielce Szanowna Pani Marszałek,

kierując się art. 85a uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. (t.j. MP z 2024 r. poz. 10 i 111) – Regulamin Senatu, zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do dokonania zmian w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2023 r., poz. 622 ze zm.) w celu wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2022 r. (sygn. K 4/21, OTK ZU A/2022, poz. 79).

W sprawie tej Trybunał Konstytucyjny rozpatrzył wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczący podstaw wydawania przez starostów decyzji administracyjnych o zatrzymaniu prawa jazdy kierowcom, którzy przekroczyli dopuszczalną prędkość o więcej niż 50 km/h na obszarze zabudowanym lub przewozili pasażerów w liczbie większej niż liczba dopuszczalna.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 541, ze zm.), rozumiany w ten sposób, że podstawę wydania decyzji, o której mowa w art. 102 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1212, ze zm., dalej: ustawa o kierujących), stanowi wyłącznie informacja organu kontroli ruchu drogowego o ujawnieniu popełnienia czynu opisanego w art.

135 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988, ze zm.; dalej: p.r.d.), jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Trybunał uwzględnił przede wszystkim zasadę, w myśl której w demokratycznym państwie prawnym jednostka może podlegać karze jedynie wówczas, gdy fakt naruszenia przez nią prawa został stwierdzony na podstawie ustaleń faktycznych odpowiadających rzeczywistemu przebiegowi zdarzenia. Kontrolowana przez Trybunał procedura w istocie przerzucała na jednostkę negatywne skutki błędów lub pomyłek funkcjonariuszy publicznych popełnionych podczas stosowania prawa i zakładała automatycznie możliwość zastosowania sankcji polegającej na zatrzymaniu prawa jazdy bez uprzedniego rozstrzygnięcia zarzutów odnoszących się do prawidłowości pomiaru prędkości.

Formalnie wyrok Trybunału Konstytucyjnego skutkuje brakiem możliwości wydania przez starostę decyzji administracyjnej o zatrzymaniu prawa jazdy wyłącznie na podstawie informacji organu kontroli ruchu drogowego. Zdaniem Trybunału decyzja w tej sprawie powinna być oparta na ustaleniach faktycznych. Ogólnie rzecz ujmując oznacza to, że w przypadku, gdy kierowca zakwestionuje fakt naruszenia prawa, to obowiązkiem starosty jest dokonanie w toku postępowania administracyjnego stosownych ustaleń. Trybunał, suponując, że w obecnym stanie prawnym efektywne procedowanie i ustalanie przez starostów okoliczności faktycznych nie będzie możliwe, wskazał w wyroku na ciężący na ustawodawcy obowiązek określenia odpowiedniego dla tej sprawy trybu i środków prawnych, które będą to umożliwiać. Niemniej do dzisiaj takiej inicjatywy prawodawczej nie podjęto.

Tymczasem do mojego Biura napływają skargi obywateli, którzy odczuwają negatywne skutki braku działań legislacyjnych w opisanym wyżej zakresie.

Omawiany wyrok Trybunału Konstytucyjnego doprowadził bowiem do sytuacji, w której zatrzymanie prawa jazdy przez Policję w warunkach art. 135 ust. 1 pkt 2 p.r.d. nie prowadzi do wydania przez właściwego starostę decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy (na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących). Starostowie powołują się bowiem na wyżej wymieniony wyrok TK. W konsekwencji nie istnieje podstawa prawna do dokonania – po upływie trzech miesięcy – zwrotu tego dokumentu. Zarówno starostowie, jak i Policja uznają się za organy niewłaściwe w tym zakresie, ze względu na brak przepisów regulujących tryb zwrotu zatrzymanego prawa jazdy w przypadku, gdy nie doszło do wydania decyzji o jego zatrzymaniu. Powyższe powoduje, że w praktyce znacznie wydłuża się okres trzech miesięcy, na jaki prawo jazdy może zostać

zatrzymane (wbrew dyspozycji art. 102 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 102 ust. 1d ustawy o kierujących).

Biorąc powyższe pod uwagę, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1058), kierując się potrzebą zapewnienia skutecznej ochrony praw obywateli i usprawnienia trybu załatwiania ich spraw, zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia działań w opisanym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/